

παραγκωνισθείς, ἀναρκίνεται αὐθίς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀλλ' ἡ πεντηκότης μάχη τοῦ ἀπῆρξε καὶ ἡ ἐσχάτη. Ἐκεῖνος, πρὸς ὃν μία Γερουσία, ἀπένευμε τὸν τίτλον **Μέγας**, ἐπέπρωτο, καὶ τοι μεγαλύτερος τοῦ Θεμιστοκλέους, νὰ δώσῃ τέλος ἀθλιέστερον μὲν, ἀλλ' οὐχ ἥττον καὶ εὐγενέστερον.

Ὁ νέος τιτάν καὶ ὁ αἰὼς αὐτοῦ προσδοκεῖται **Τάκι** τον, ἀλλ' ἀμρότεροι ἴσως ὀρεῖλονται νὰ πτοηθῶσι κατὰ τὴν ἑλευσίν του.

Ὁ Ναπολέων ἐγίνωσκε κατὰ πόσον εἶναι αὐστηρὰ καὶ ἀδυσώπητος ἡ ἱστορικὴ σταθμὴ ἔκρινε δὲ τὸ ἀπώτατον μέλλον, οὐχὶ ἐκ τῶν πράξεων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἠθικῶν συνεπειῶν, διὸ καὶ ὁ γίγας ἐχνηλάτει τοὺς μεγάλους ἀνδρας τοῦ Πλουτάρχου, καὶ ἡγάπα τὸν Ὀττιαν, καθόσον καὶ ἡ ποίησις ἀπαθανατίζει· ὁ πικρὸς καὶ κριτικὸς κάλαμος τοῦ Τακίτου ἦν προσβλητικὸς καὶ θανάσιμος, τὸν ἀκιστράφη ἄρα, καὶ πρὸς μόνον τὸν Πλούταρχον εἴτεινε τὴν προσοχήν. Καὶ κατὰ τοῦτο ἴσως αἱ προαισθήσεις τοῦ δέν τὸν ἠπάτησαν· ὁ Πλούταρχος τοῦ ἐλεύσεται!

Ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἔκαμε τὸ πρῶτον βῆμα καὶ τῆς ὁποίας τὴν φορὰν παρεκλούθησε, συνείδει κατὰ βάθος τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ καὶ ἐλθαμβὸς ἀπέμεινε ἐπὶ τὴν ἐμφάνισίν του. Μὲ πτερόεν τὸ βῆμα εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ παντός, καταλιμπάνων τοῦ δράματός του τὴν διαχείρησιν εἰς τῆς φαντασιοπληξίας του τὰς χεῖρας. Ἡ πρᾶξις προὐχῶρι μεγάλη, ζωηρὰ, λαμπρὰ, αὐτὸς δὲ τὴν ἐπεβάρυνε διὰ τοῦ προσφιλοῦς θέματός του· ὥρεια νὰ τὴν δώσῃ ἀναψυχὴν, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ εἶδε πολλὰ τὰ πιστὰ εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὁ κόσμος ἀπηύδῃσεν ἀπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους νίκας του. Διετάγη νὰ ὑποχωρήσῃ, καὶ ὑπεχώρησε μετ' ἀξιοπρεπείας ὁμως, καὶ μετ' ἀξιοπρεπείας τοσαύτης ὅσης ὁ Καίσαρ Ἰούλιος ἐστερήθη κατὰ τὴν δύσιν του· ἐγένετο ἄρπεντος οἶοναί ἥλιος ἐσπερινὸς ἐν μέσῳ νεφελῶν κεραυνοβόλων.

Μικρὸς ἦν καὶ εὐταρκας, καὶ μελανόχρους, καὶ τὴν τρίχα εἶχε μέλαιναν καὶ ἀραιὰν, τὸ μέτωπον στρογγύλον, καὶ τὸ ὄμμα ζωηρόν, ὀξυδερκὲς καὶ φλογερὸν, χαρίεν τὸ στόμα, τὴν φωνὴν δυνατὴν καὶ εὐήχον, τὴν κάτω σιαγόνα [προέχουσαν, στερόν καὶ ταχὺ τὸ βῆμα, καὶ τὰς κινήσεις ζωηράς. Συνήθως διετταύρου τοὺς βραχίονας ἐπὶ τὰ στήθη ἢ ἐξηγκωνίζετο· τὸ σύνολον αὐτοῦ ἐπρόδιδεν ἰδιοσυγκρασίαν χολερικο-μελαγχολικὴν. Τὴν ἐνδυμασίαν ἦν ἀπλούστατος, πάντοτε σχεδὸν ἔφερε τὴν στολὴν πρασίνην, μετὰ λευκοῦ τοῦ ὑπενδύτου, ἢ ἐπενδύτην φοιόν, καὶ μικρὸν τὸν πῖλον· ἀλλ' ἡ θεραπεία αὐτοῦ ἐν τε τοῖς Παριτίοις καὶ ἐν τοῖς στρατοπέδοις, ἦν πάντοτε πολυτελής καὶ πομπώδης, ἢ δὲ ἐθιμοταξία μεγαλοπρεπεστάτη, αὐστηροτέρα καὶ τῆς Ἰσπανικῆς. Οἱ στρατηγοὶ τῆς δημοκρατίας λαβόντες τὸν τίτλον στρατάρχου, συναμιλλῶντο τίς τίνος νὰ φανῇ ἐπιδεικτικώτερος ἐν τῇ πρωτεύουσῃ· καὶ ἐτέρπετο ἐπὶ τὴν ἀμιλλαν ταύτην ὁ γίγας, γινώσκων κατὰ πόσον αὕτη καταπλήττει τὸν λαόν.

Λιτός μὲν τὸ γεῦμα, ἀνένδοτος δὲ τὴν ἐργασίαν, ἐν μέσῳ τῶν ταραχῶν τῶν συμπλοκῶν, διέτασεν ἀτάραχος καὶ παρατηρῶν τὸν γεωγραφικὸν χάρτην του.

Καὶ τὸ μηδαμινώτερον πλεονέκτημα δὲν διέφευγε τὴν πολυκαιρίαν του. Αἰφνης καὶ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἐπέπιπτε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Μὴ φειδόμενος μηδὲ τοῦ αἵματός του αὐτοῦ, προκειμένης ἀνάγκης τῶν στρατῶν διὰ δημηγοριῶν ἐνεψύχου αὐτοὺς καὶ ἀφειδῶς ἐπιδαιψίλευεν αὐτοὺς βραβαῖα· διὸ καὶ ἡραπᾶτο καὶ ἐλατρεύετο ὑπ' αὐτῶν.

Εὐχερεστάτη ἀπέβαινε πρὸς τὸν ἄνδρα ἡ ἀποκάλυψις τῆς εὐφυΐας, καὶ ὑπὸ τὰ ῥάκη ἀκόμη ἐνδαιτώσης, καὶ ἐνεψύχου καὶ ἐπαριποιεῖτο αὐτὴν παντὶ σθένει δρέπων μετὰ σπουδῆς τοὺς καρπούς, καὶ ἰδοὺ τίνος ἐνεκα περιστοιχίζετο πάντοτε ὑπ' ἀνδρῶν διασήμων τὴν παιδείαν.

Βαθὺς ἐταπτής ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, πολμητίας ἐκ ρύσεως ῥιψοκίνδυνος, κατὰ πρόληψιν ἐπερεδόμενος ἐπὶ τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ ἀττέρα, προβλεπτικὸς ἅμα καὶ καταπληκτικὸς, διὰ τῆς παρουσίας του μόνης ἠλέκτριζε τὸ πᾶν· ἦν αὐτόχρομα τὸ στρατηγικὸν πνεῦμα καὶ ἐγεννήθη, φαίνεται, πρὸς τὸ στραταρχεῖν καὶ βασιλεύειν.

Εἶχε τὴν λαλίαν λακωνικὴν, καταπειστικὴν, ποιητικὴν, καὶ τὴν φωνὴν ἔντονον καὶ ἐμφαντικωτέραν πολυλάχης τοῦ λόγου αὐτοῦ· ἡγάπα τὴν ποίησιν καὶ τοῦτο μαρτυροῦσιν ὅ τε πρὸς τοὺς μεγαλοφρεῖς σεβασμὸς τοῦ κατακτητοῦ καὶ ἡ σύστασις τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς· τὴν τιμὴν ἐθεώρει ὡς τὸ ἰσχυρότερον ἐλατήριον τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅποια δὲ ἦταν αἱ πολιτικαὶ καὶ ἠθικαὶ ταραχαὶ τῶν ἡμερῶν του, δυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν ἐκ τοῦ πολυπλόκου ἱστονομικοῦ συστήματος, ὅπερ ἔθετο ἐν ἐνεργείᾳ.

Δυνάμεθα δὲ ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἦν σύζυγος τρυφερός καὶ φίλος εὐγνώμων;

Ἀναντιρρήτως, ἂν ἡ εἰμαρμένη ἡδύδοκει, ὁ ἀνὴρ ἀνεδεικνύετο πατὴρ καθ' ὅλην τῆς λέξεως τὴν ἐννοίαν.

Ἐπιχειρηματικώτερος καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀννίβα, μᾶλλον ἀφειδῆς τοῦ κατακτητοῦ Μακεδόνα, μεγαλύτερος καὶ εὐτυχέστερος τοῦ Καίσαρος, ἀλλ' ἀτυχέστερος τοῦ Θεμιστοκλέους, ὑπῆρξεν ὁ φόβος καὶ τρόμος τῶν συγχρόνων, καὶ ἐστὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦ θαυμασμοῦ τῶν μεταγενεστέρων.

Τρομερὸς, προσφιλὴς τῷ στρατιῷ, ὅστις δι' αὐτοῦ ἐδοξάσθη, ὡς καὶ αὐτὸς δι' ἐκείνου, ἀφῆκεν εἰς τὴν Γαλλίαν μέγα, ἐνδοξον μόνον ὄνομα, ἱστορικὰς τινὰς σελίδας πλήρεις καταπληκτικῶν καὶ τρομερῶν συμβαμάτων, τινὰ μνημεῖα καὶ τὸν **Ναπολεόντειον Κώδικα**.

Ἄν ἐδύνατο ν' ἀναδειχθῇ ἀνώτερος ἐκ τοῦ τε καὶ τῆς τύχης του, ἤθελε θεραπεύσει τῆς Γαλλίας τὰς πληγὰς.

Ἐπαμεινώνδας Ἰωάννου.

Ο ΒΡΑΙΤΗΣ.

Τῷ φίλῳ Κ. Λασκαρίδῃ.

Combien dans les rudes hivers, y en a-t-il aussi qui meurent de froid sous la mansarde ?
M. de Eormenin, Entretiens du village IX.

I

Ἐθρηκολόγει τῆς νυκτός ἡ αἰὼν εἰς ἐρήμους, καὶ γέρον κύων ὑλακὰς διέφυγε πενθήμους.

Παρά τὴν θύραν παλαιᾶς καθήμενος οἰκίας,
Εἰς πόλεως προάστειον μεγάλης καὶ πλουσίας.
Ἦ γὰρ ἐκείνη κρυερὰ καὶ ἡσυχὸς ἐπείρα·
Καὶ ἡ σελήνη λευκὸν φῶς ἀπὸ λευκὸν αἰθέρα
Ἐπὶ τῶν χειροσκεπῶν ἐσκόρπιζε δωμάτων,
Ὅθεν ὡς στήλ' ὑψόβετο μελάντων φαντασμάτων.
Ὁ κατὰ τούτων ἐστὶν, ἐκτός μιᾶς . . . ἡ κρύα
Ἐκείνης ἦτορ ἀναυδὸς τὴν γυναι' αὐτὴν ἐστία!

II

Μὴ ἦτορ ἀκατοίχητον τὸ μαῦρον τοῦτο δῶμα;
Πλὴν τίνα τὸ ἀκοίμητον τοῦ γέρον κυνὸς ὄμμα,
Ἐφύλατ' ἢ ἐπρόσμενεν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου;
Καὶ πότε μὲν τὸ ῥόγχος του μετὰ φωνῆς ἠπλίου
Ἐβόθιζεν εἰς τὴν ὀπὴν τῆς κεκλεισμένης θύρας,
Πότε εἰς ἦχον μακρὸν, γνωστὸν ἐκ μακρᾶς πείρας,
Τὰ δῶτά του διεύθυνε καὶ ἔτρεχε προσσαίνων,
Καὶ πάλιν εἰς τὴν θέσιν του ἐπέστρεφε προσμένων;
Μάτην λοιπὸν δὲν ἄφινε τὴν θύραν καὶ ἀνησυχῶς,
Ἵσως πεινῶν, ἐνῶ δὲ τὸν ἐνυράνναι ψύχος.

III

Αἱ ἐνδεκα ἐκτόπησαν πρὸ ἡμισίας ὥρας
Εἰς γείτον ὠρολόγιον τῆς ὑπνωττοῦσης γῶρας,
Εἰς τὴν διπλὴν τῆς φύσεως σιγὴν καὶ ἐρημίαν.
Ἀλλὰ τὸ ἄστρον τῶν νυκτῶν πρὸ δέκα λεπτῶν μίαν
Μορφὴν ὥχραν, περιλόπον, μορφὴν ἀσθενοῦς νέας
Μ' ἀκτῖνας περιέλουε ψυχρὰς καὶ σιγαλέας,
Μὲ συμπιθίας ἐκφρασίαν ὡς ἂν τὴν ἐθεώρει,
Ἦ ὡς τὴν τεθλιμμένην τῆς ψυχῆς ἂν παρηγόρει,
Λήθην πικρὰ καὶ γάργασιν τῶν πόρων προξενούσα,
Καὶ τῆς οἰκτρᾶς τῆς θέσεως τὴν φρίκην ἀφαιρούσα.

IV

Τὴν κεφαλὴν ἐσπίνιζεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου,
Καὶ βλέμματ' ἀθροῦνθ' ἐπλάνα γύρου γέρον
Ἦ νέα κόρη. Πλὴν τίς ἦν, καὶ τί ἐζήτη, μόνη
Ἐντός θαλάμου σκοτεινοῦ; Τοῦ στήθεος τῆς οἰκίας
Πῶς ὑπὸ τὴν οἰαύγειαν ἠρέμουν τῶν ἀστέρων!
Κ' ἐνίστ' εἰς τὸν ψίδυρον τῶν κρυερῶν ἀέρων
Ἐφαίνετο ὡς γνώριμον φωνὴν καὶ ἡκροῦτο,
Καὶ ἔκλυε τὴν κεφαλὴν ἢ κόρη πρὸς τὰ κάτω
Καὶ ἤκουε καὶ ἐπρόσμενε, καὶ εἰς γάργασιν ἢ ζάλην
Ἦ καὶ ὄνειροπόλῃσιν τερπνὴν ἔπιπτε πάλιν.

V

Καὶ μίαν μάλιστα φωνὴν προσήλωσε τὸ ὄμμα
Εἰς τ' οὐρανὸν τὸ αἰθριὸν ἐξαίφνης αὐτὴ δῶμα,
Κ' ἐτόμιζε πῶς ἤκουσε φωνὴν μοσχηρῶδη,
Ἦτις ἐξέφραζε κλαυθμὸν ψυχῆς ἀγωνιώδη.
«Πλὴν» ἀσθενὲς, ψυχὴ ἀγνή, θυγάτηρ ὀρφανή μου·
«Αἱ πάλλουσας τῆς λύρας μου χορδαί!» καὶ ἡ φωνή μου
«Μάτην καὶ ἀπόψε ἔχουσα τοῦτε λοχυροῦς τῶν τόπων!»
«Ἦ ἐλεημοσύνη, φεῖ! τοῦ στήθεός σου τοῦδε πόνο»
«Δὲν θὰ πρᾶξῃ! ὁ Θεὸς ἄς οὐ παρηγορήσῃ,
«Ἦ κοινωγία πρὸ πολλοῦ μᾶς εἶχεν ἀφίρσει»!

VI

Ὡς εἰς οὐκείνῳ ἔκστασιν ἢ κόρη ἡκροῦτο
Καὶ ἔμενε ἀκίνητος, ὅτ' αἰφνης πρὸς τὰ κάτω
Τοῦ δρόμου εἶδε μὲ χαρὰν ὁ κύων γηραιός
Ἐπαίτην πλησιαζόντα μὲ δῆμα σιγαλέον.
Εἰς παλαιὸν περίβλημα βακῶδες τιλιγμένον,
Εἰς βάκτρον στηριζόμενος καὶ ἐξησθενημένος
Ἐκ τῆς κυρτῆς του ῥάχιος κετὴν ἐξήρτα πύρρον,

Καὶ ὑπὸ τὴν μασχάλην του τὴν σύντροφόν του λέραν.
Τὸν σκύλον του παρέλαβε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δῶμα
Τῆς κόρης ὁ πτωχὸς πατήρ μὲ τεθλιμμένον ὄμμα.

VIII

Ἐφύλαξε τὸ μέτωπον τῆς θυγατρὸς ἡσυχῶς,
Ἐνῶ τὴν ἔλοιε τὸ φῶς τῶν ἀστέρων καὶ τὸ ψύχος,
Συνέβλεψε τὰς χεῖράς τῆς· εἶχε χλωμὰ τὰ χεῖλη.
Καὶ αἱ πνευαὶ τῶν μάρτορες τῆς στάσεως τῆς δῆλοι
Ἦσαν συχταὶ καὶ φλέγουσαι! «Τρεῖς ἤδη σχεδὸν ὥρας
«Σὲ περιμένω, πάτερ μου . . . ἐπίστρεψες ἐξ ὥρας
«Καὶ μὲ τὴν πλῆσας κετὴν! καὶ ἀπόψε χωρὶς δεῖπνον
«Ἦ πείρα καὶ ὁ παγετός μ' ἐστέρησαν τὸν ὕπνον.
«Τὴν μόνην τῶν βασάνων μου ἀναχωρῇ καὶ λήθην!
«Τὰ γόνατά μου τρέμουν! ὦ πάτερ, ἐξηρτάληθην»

IX

Κ' εἰς τοῦ ἐπαίτου ἔπεισε ἡμιθανὲς τὸ στήθος,
Τὴν ἐσφίγγε καὶ ἐστέναξε μ' ἀνέχυραστον τὸ ἦθος,
Κ' ἐκτόταξε τριγύρω του τὸ σιγαλέον δῶμα.
Τὴν ἔφερ' εἰς τ' ἀχύνον τὸ μόνον αὐτῶν στῶμα
Κ' ἐνῶ μὲ πικρὰ δάκρυα τὸν ἔβρεχεν ἢ κόρη,
Ἐσταύρωσε τὰς χεῖράς του ὁ γέρον καὶ ἐθεώρει
Μὲ ἀγωνία τὴν σκηρὴν αὐτὴν τοῦ μαρτυρίου.
Τίς ἄλλος τότε ὀρθαλμὸς εἰμὴ ὁ τοῦ Κυρίου
Σιῶδος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὴν γριχαλίαν ζάλην,
Παλαιότοτος θαλάτμον πρὸς τὴν ἀνάγκην πάλιν!

X

Μετὰ τὸ μεσονύκτιον τὰ πάντα ἐσιώπων
Ἦ νέα ὑποκύψασα εἰς τόσον βαρὺν κόπον
Ἐφαίνετο ὑπνώττουσα καὶ ἀναπνομένη.
Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ γηρα οὐ πατρὸς σπαρασσομένη
Ἐλύετο εἰς δάκρυα κατάρας καὶ δεήσεις.
Πλὴν τὸν ἐφαίνετο κωφὴ ἢ σιωπῶσα φύσις.
Τότε ἔκρυψε τὴν λύραν του ὡς ἵνα ἐξορκίσῃ
Τὸ πνεῦμα τοῦ εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἶχεν ἐκδύσει
Καὶ ὡς παράφρων ἐφάλε καὶ μαῦρον ἔχυν' ἄσμα
Νομίζων ὅτι ἔβλεπε ἐμπρὸς του νεκρὸν φάσμα!

XI

Κ' ἐξηκολούθει ὁ ψαλμὸς, καὶ αἱ νευραὶ τῆς λύρας
Φριχτῶς ὑπὸ τοῦ γέροντος ἐστέναζον τὰς χεῖρας.
Εἶχε οἰκτρὸν τὸ πρόσωπον καὶ ἄγριον τὸ βλέμμα
Καὶ βράζον εἰς τὸ στήθος του τὸ τῆς καρδιᾶς αἷμα
Μὲ τὴν ἀπελπισίαν του παλαιῶν ὁ ἐπαίτης
Δὲν ἔβλεπε δὲν ἤκουεν οὐδὲν . . . κραυγὴ δριπέτης
Τῆς κόρης τὴν περικλεῆ διέσχισε καρδίαν
Καὶ μετ' ὀλίγον εἰς σιγὴν ἐσβέσθη ἀπαισίαν,
Μὲ τοῦ πατρὸς τὸ ἀναβᾶν εἰς τοὺς ἀστέρας μέλος
Κι εἰς σίμωγας καὶ προσευχὴν θερμὴν ἐκπνεύσαν

XI

τέλος.

Καὶ διὰ τὴν ἐπαύριον εἰς γνώριμος τὴν θύραν
Τοῦ πύργου δεικνύει, συντετριμμένην λέραν
Ἀπῆρτησ' εἰς τὸ ἔδαφος. Εἰσῆλθε τότε ἡσυχῶς
Τὴν ἀκτὴν του ἐκλήκεν ἀλλόκοτος τις ἦχος.
Παρά τὴν κλίνην ἵστατο ὁ σκύλος κλαυθμηρίζων
Εἰς τὰ τῆς κόρης γόνατα τὴν κεφαλὴν στηρίζων
Βαθέως ὁ ταλαίπωρος ἐπαίτης ἐκοιμάτο.
Ἀλλ' εἰς τῆς νέας τὴν μορφὴν τί ψύχος ἐκλανᾶτο;
οὐδὲ προῆ, οὐδὲ πατρὸς ἱνὸς τῆς ἐκινεῖτο . . .
Φεῖ! ἐκοιμάτο ὁ πατήρ! ἢ κόρη κεκρὰ ἦτο!

Μάρτζεστερ, Δεκέμβριος 1850.

X. A. ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ.